

1.

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Anoplophora chinensis

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH ÉLI Növény-egészségügyi Diagnosztikai Nemzeti
Referencia Laboratórium (NDNRL)
1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

A. Általános rész:

1. Növényegészségügyi státusza: **1/A/I. a) 4.**

Szükséghelyzeti határozat is vonatkozik rá: 2008/840/EK határozat helyébe lépett 2012/138/EK határozat.

Földrajzi elterjedés:

Elterjedési terület: Távol-Keleti országok

Megtelepedett: Észak-Olaszország

Ellenőrzési cél:

Az EU területén a faj megjelenését 2000 júniusában, Olaszországban, Lombardia déli részén észlelték csemetekertben. Tekintettel arra, hogy ezt a cincérfajt 2003-ban Franciaországban, majd a 2005-2008 közötti időszakban az Egyesült Királyságban, Hollandiában és Németországban is megtalálták, ezért továbbterjedésének megakadályozása miatt szükséges azonnali intézkedéseket tenni az Európai Unió térségén belül. A 2008. évi PRA jelentés alapján a faj komoly gazdasági kárt okozhat az EU területén, polifág voltából adódóan pedig számos gazdanövényét megtámadhatja és elpusztíthatja.

2. A károsító rövid leírása:

Fertőzés tünetei:

- A növény gyökérzetéhez közel eső részeken találhatóak az imágók kb. 1,5-2 cm átmérőjű röpnyílásai (2. kép).
- A fa törzsén, a talajfelszíntől kb. 50-60 cm magasságban jól láthatóak a tojásból kikelő lárvák berágási helyein a lyukakból kihulló rágcsálék és ürülék.
- A lárvajaratokban másodlagos fertőzést okozhatnak gomba és rovarfajok.

1. kép: *Anoplophora chinensis* kártétele.

2. kép: A lárvá járatokat készít a háncsszövetben, amely a fa részleges, vagy teljes pusztulásával jár

3. kép: A kéreg alatti bábkamrákból a kifejlett imágók kb. 1,5-2 cm átmérőjű kerek röpnílásokon keresztül távoznak.

Károsító biológiája, életmódja:

Trópusi, illetve szubtrópusi területeken évente egy generációja van, de a faj életciklusa két-három évig is eltarthat a klimatikus tényezőktől, továbbá a táplálék minőségétől és mennyiségétől függően. Hollandiában egy nemzedék kifejlődéséhez három év szükséges. A kontinentális éghajlati viszonyokkal rendelkező észak-olaszországi Lombardiában az imágórajzás **május közepén** kezdődik. A rajzás csúcs június végén következik be. A gyökérzethez közel fekvő részeken, a kéreg alatti bábkamrákból az imágók rajzása kb. 1,5-2 cm nagyságú kerek röpnílásokon keresztül történik (2. kép) A röpnílások a talajfelszínből kiemelkedő gyökereken és a törzsön mintegy 60 cm magasságig találhatóak. A kifejlett egyedek élettartama 30-55 nap. A lombkoronában történő táplálkozása során a vesszők-gallyak kérgének károsításával hozzájárul a fiatal fák pusztulásához (1. kép). Rövid ideig tartó érési táplálkozás után a nőstények a fa törzsén körbe, gallérszerűen a kéreg alá helyezik tojásaikat a talajfelszínhez közel, túlnyomó többségüket a talajfelszíntől számított 15 cm-es magasságig. A tojásrakás ideje Lombardiában a május vége, szeptember eleje közötti időszak. Egy nőstény mintegy 70-200 tojást rak. A lárvakelés kb. 15-20 nap múlva következik be a meteorológiai viszonyoktól függően. A kikelő lárvák előbb a háncsszövetekben, később a farészben járatokat rágnak, ezzel a fa részleges vagy teljes pusztulását idézhetik elő. Ráadásul ezekben a járatokban másodlagos fertőzéseket okozhatnak egyes gomba vagy rovar fajok, amelyek szintén hozzájárulnak a fapusztulásához. A lárvák a tojásrakás idejétől függően különböző stádiumban telelnek át a járataikban. Tavasszal a gyökérzethez közeli részeken a kifejlett lárvák bábkamrát készítenek és bebábozódnak.

Morfológiája:

A hím 25 mm hosszú, csápja a testhosszának 1,7-2-szerese. A nőstény 35 mm hosszú, csápja a testhosszának 1,2-szerese. A bogár fekete színű, fehéren pöttyözött szárnyfedővel (3. kép). Lárájának első stádiuma kb. 6 mm, az utolsó stádium kb. 50 mm hosszú (4. kép).

4. kép: *Anoplophora chinensis* imágó5. kép: *Anoplophora chinensis* lárva

3. Gazdanövényei

Legfontosabb gazdanövényei:

Acer spp., *Alnus spp.*, *Betula spp.*, *Carpinus spp.*, *Corylus spp.*, *Lagerstroemia spp.*

További előfordulásai:

Aesculus hippocastanum, *Cotoneaster spp.*, *Crataegus spp.*, *Citrus spp.*, *Cydonia sinensis*, *Fagus spp.*, (*Ficus carica*), *Malus spp.*, *Platanus spp.*, *Populus spp.*, *Prunus spp.*, *Pyrus spp.*, *Rosa spp.*, *Salix spp.*, *Ulmus spp.*

4. Terjedés módja:

Terjedésében elsősorban az ültetésre szánt gazdanövények kereskedelmi forgalma játszik szerepet (pl: bonsai és fiatal növények)

5. Identifikációs eljárás:

NÉBIH ÉLI Növény-egészségügyi Diagnosztikai Nemzeti Referencia Laboratórium (NDNRL)

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve (5. kép):

Évente három alkalommal közterületi lombhullató fákön – elsősorban juharféléken -, és egyéb gazdanövényeken (mogyoró, nyír, gyertyán, bükk, tölgy, éger, fűz, vadgesztenye, platán, galagonya, nyár, alma):

Az ellenőrzések során elsősorban a **röpnylásokat** kell keresni, amelyek egész évben láthatóak a fa törzsén a talajfelszíntől kb. 50-60 cm-es magasságig és a lárvajaratokból kitüremkedő, **fűrészpor-szerű ürüléket és rágcsálékokat** amelyek március elejétől október elejéig figyelhetők meg.

A **fatörzs magasabb részeit és a lombkorona szintet** is figyeljük, mert a rokon ***A. glabripennis*** hasonló tünetei ott jelentkeznek.

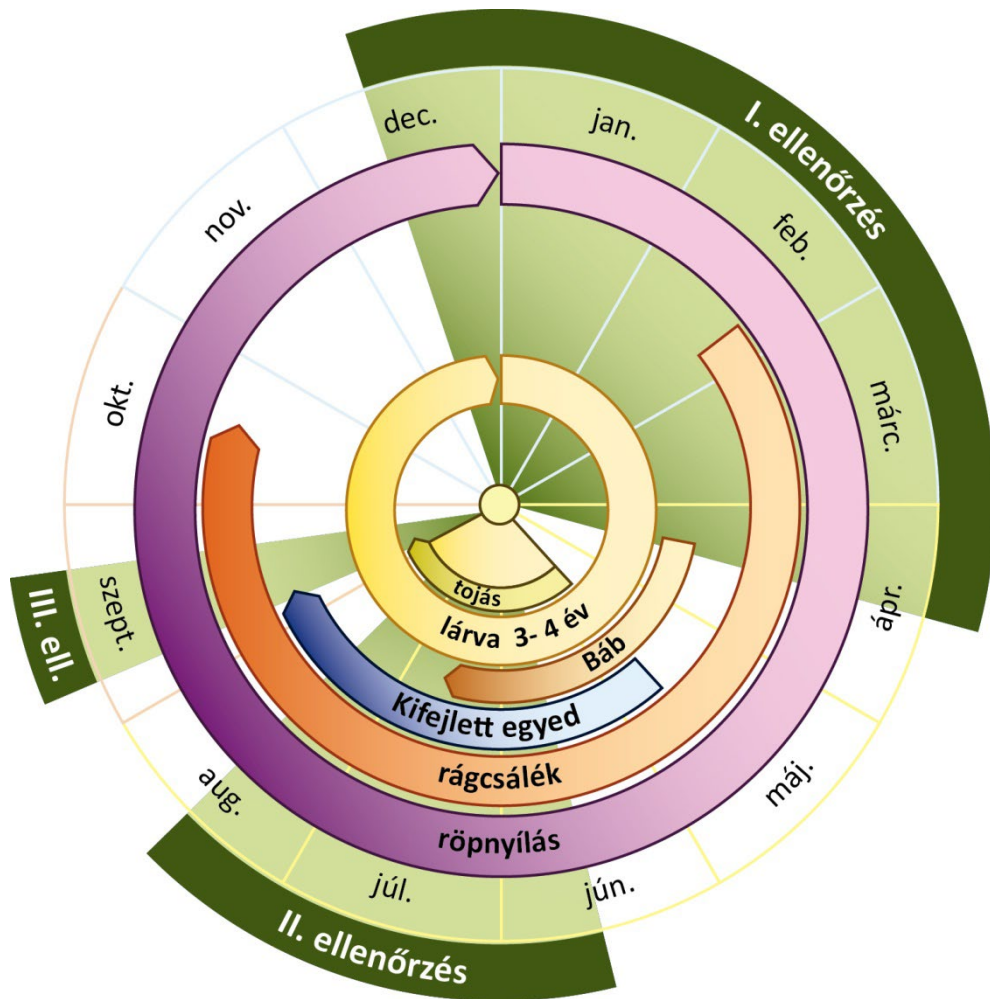
1. ellenőrzés a megelőző év decemberétől április közepéig keresve

- a **röpnylásokon** és **fűrészpor-szerű ürüléken, rágcsálékon** kívül,
- a bábkamrákat jelző **kidudorodásokat** a földfelszínből kiemelkedő gyökereken és a törzsek alsó részén (április közepétől július elejéig láthatóak)

2. ellenőrzés június elejétől augusztus végéig, az imágó rajzása idején, keresve

- a **röpnylásokon** és **fűrészpor-szerű ürüléken, rágcsálékon** kívül,

- az **imágókat** (rajzáscsúcs: július eleje) a lombkoronában és a törzsön valamint
 - a jelenlétükre utaló nyomokat és károsításuk jeleit:
 - **rágásnyomok** a vesszők kérgén
 - a **T- alakú bemetszést** a fa földfelszínhez közeli részén, ahol **nedvfolyás** jelzi a tojásrakást. Ha lemetsszük a kérget, alatta látható a rizsszem nagyságú tojás. (június közepétől augusztus közepéig láthatóak)
- 3. ellenőrzés szeptember közepétől a lárvakelés várható ideje után, keresve**
- a **röpnylásokat** és a tojásból kikelő lárvák berágási helyeit jelző lyukakból kitüremkedő **fűrészpor-szerű ürüléket és rágcsálékat**

6. kép: *Anoplophora chinensis* életrciklusa lombardiai (Olaszország) adatok alapján és az ahhoz kapcsolódó ellenőrzések (az életrciklusok időtartama a környezeti körülmények függvénye)